

SİLAHSIZ BİR SAVAŞ: AMBARGONUN VENEZUELA'YA ETKİSİ

MAYIS 2024 Sayı: 42

SİLAHSIZ BİR SAVAŞ: AMBARGONUN VENEZUELA'YA ETKİSİ

Venezuela, son yıllarda iç siyasi istikrarsızlık, ekonomik kriz ve uluslararası ambargolarla karşı karşıya kalan önemli bir Latin Amerika ülkesidir. Ülkenin petrol zenginliklerine dayalı ekonomisi, düşen petrol fiyatları ve kötü yönetim nedeniyle ciddi bir durgunluk yaşamıştır. Ancak bu zorluklar sadece Venezuela'nın iç meselesi olarak kalmamış, aynı zamanda uluslararası ilişkilerin de karmaşık bir parçası haline gelmiştir.

Venezuela'nın uluslararası arenada önemli bir rol oynamasının ana nedenlerinden biri, sahip olduğu petrol rezervlerinin dünya ekonomisi üzerindeki etkisidir. Petrol, küresel ekonominin önemli bir parçası olduğundan, Venezuela'nın bu alandaki durumu, uluslararası ekonomik ilişkilerde önemli bir faktör haline gelmiştir. Ülkenin iç ekonomik sorunları, petrol fiyatlarındaki dalgalanmalar ve üretimdeki düşüşler, bölge ülkeleri ve hatta dünya genelinde enerji piyasalarını etkilemektedir. Bu nedenle, Venezuela'nın petrol politikaları ve ekonomik durumu, uluslararası enerji politikaları ve ticaret üzerinde doğrudan etkiye sahiptir.

Ayrıca, Venezuela'nın iç siyasi durumu, bölgesel istikrarsızlık ve güvenlik endişeleriyle birlikte ele alınmalıdır. Ülkenin iç çatışmaları ve siyasi krizleri, Latin Amerika'nın genel istikrarını tehdit etmekte ve bölgedeki diğer ülkelerle ilişkileri etkilemektedir. Özellikle, Venezuela'nın komşusu olan Kolombiya ile olan ilişkileri, iç siyasi durum ve güvenlik endişeleri nedeniyle hassastır. Bu durum, Venezuela'nın bölgesel liderlik iddialarını ve güç dengelerini etkilemekte, dolayısıyla bölgedeki diğer ülkelerle ilişkilerini şekillendirmektedir.

Bu çalışmada öncelikle Venezuela'nın yaşadığı ambargo ve bunun ülke üzerindeki etkileri mercek altına alınacaktır. Sonrasında ise, Venezuela'nın Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ve Batı bloğu tarafından uygulanan ambargolarla İran ve Rusya'nın karşılaştırılması yapılacaktır. Bu karşılaştırmalı analiz, Venezuela'nın uluslararası izolasyonunun ve ambargonun siyasi amaçlarının anlaşılmasına yardımcı olacaktır. Ayrıca Venezuela'nın iç siyasi durumu ve dış politikası ile İran ve Rusya'nın benzerliklerine ve farklılıklarına ele alınacaktır. Buna ek olarak söz konusu ülkelere uygulanan ambargoların, diğer ülkelere uygulanan ambargolar üzerinde nasıl bir etkiye sahip olduğu tartışılacaktır.

Venezuela'nın ekonomik çöküşü ve uluslararası ambargoların ülke üzerindeki etkileri incelenirken, aynı zamanda bu

durumun Venezuela'nın iç siyasi dinamikleri ve halkının yaşam standartları üzerindeki etkileri de ele alınacaktır. Ayrıca ambargo altındaki Venezuela'nın diğer ülkelerle olan ilişkileri ve özellikle İran ve Rusya gibi destekçilerinden aldığı yardımların rolü de değerlendirilecektir. Bu çalışma Venezuela'nın içsel ve dışsal zorluklarını anlamak ve ülkenin uluslararası ilişkilerdeki rolünü değerlendirmek isteyen okuyuculara yöneliktir. ABD ve Batı Blokunun uyguladığı ambargoların çalışmada ele alınacak üç ülke üzerindeki etkisi dikkate değerdir.

Uluslararası İlişkiler Bağlamında Ambargolar

Uluslararası ilişkiler alanında ambargolar uzun bir tarihe dayanan ve çeşitli politik, ekonomik ve insani sonuçlar doğuran

önemli araçlardır. Ambargolar, bir ülkenin diğer bir ülke veya uluslararası topluluk tarafından belirli malların alımını, satımını veya ticaretini kısıtlamak için uygulanan resmi bir yasaklama şeklidir.

Ambargoların tarihsel gelişimi oldukça karmaşıktır ve farklı dönemlerde farklı amaçlarla kullanılmıştır. Tarih boyunca, ambargolar genellikle askeri müdahaleleri önlemek, ulusal güvenliği sağlamak, siyasi baskı kurmak, insan haklarını korumak veya terörizmi engellemek gibi çeşitli amaçlar için uygulanmıştır. Örneğin, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi tarafından Irak'a karşı 1990'larda uygulanan ambargo, Saddam Hüseyin rejimini zayıflatmayı amaçlamıştır.

Ambargolar, genellikle diplomatik bir krizin veya uluslararası bir anlaşmazlığın sonucu olarak uygulanmaktadır. Bu ambargolar hedeflenen ülkeye ekonomik, siyasi ve hatta askeri baskı uygulamak için kullanılan etkili bir araç olabilmektedir. Ancak ambargoların etkileri sadece hedeflenen ülkeyi değil, aynı zamanda ambargo uygulayan ülkeleri ve uluslararası toplumu da etkilemektedir. Ambargolar sıklıkla insanlık dramına yol açmakta, temel insani ihtiyaçların karşılanmasını engellemekte ve masum sivililerin yaşamını tehdit etmektedir.

Ambargoların kullanımı, uluslararası ilişkilerde önemli sorunlar ve tartışmaları da beraberinde getirmektedir. Birleşmiş Milletler gibi uluslararası kuruluşlar, ambargoların insan haklarına ve uluslararası hukuka uygunluğunu sık sık değerlendirmektedir.

Bu çalışmada ele alınacak olan ABD'nin Venezuela'ya uyguladığı ambargolar da Venezuela'nın emperyalizme karşı tutumu sebebiyle siyasi amaçlar taşımaktadır.

Ambargoların temel amacı, Nicolas Maduro yönetimini zayıflatmak ve ülkede demokratik değişimleri teşvik etmektir. Bu ambargolar genellikle Venezuela'nın petrol sektörünü hedef alırken, ülkenin ekonomisini olumsuz etkilemeyi ve Maduro hükümetine karşı bir baskı unsuru oluşturmayı amaçlamaktadır. ABD, bu ambargoların insan haklarını ve demokratik değerleri desteklemek amacıyla uygulandığını iddia etmektedir. Ancak bu ambargoların Venezuela halkına olan etkileri, uluslararası toplumda tartışmalıdır ve birçok eleştiriye maruz kalmıştır. ABD ve Batı Bloku, Rusya'ya Ukrayna krizi ve Kırım'ın ilhakı gibi çeşitli uluslararası olaylar bağlamında da ambargolar uygulamıştır. Bu ambargolar genellikle Rusya'nın enerji, finans ve silah ticareti gibi stratejik sektörlerini hedef alırken, Rusya'ya karşı ekonomik ve siyasi baskı oluşturmayı amaçlamaktadır. Yine ABD ve Batı Bloku, İran'a nükleer programı ve bölgesel etkileri gibi konular bağlamında uzun yıllardır ambargolar uygulamaktadır. Bu ambargolar genellikle İran'ın petrol ve doğal gaz gibi önemli ihracat sektörlerini hedef alırken, İran'ın finans ve savunma alanlarına da kısıtlamalar getirmektedir. Ambargoların amacı, İran'ın nükleer programını sınırlamak, bölgesel istikrarı sağlamak ve terörizme destek verdiği iddialarını zayıflatmaktır. Ancak bu ambargoların İran ekonomisine ve halkına olan etkileri, uluslararası toplumda tartışmalıdır ve farklı politik görüşlere sahip ülkeler arasında çeşitli görüş ayrılıklarına yol açmaktadır.

Venezuela - ABD İlişkileri ve Ambargo

ABD'nin Venezuela'ya uyguladığı ambargonun tarihsel bağlamı, uluslararası ilişkilerin karmaşıklığında önemli bir dönemeç oluşturmaktadır. ABD ve Venezuela arasındaki tarihsel bağlar,

Venezuela'nın İspanyol kolonyal yönetiminden bağımsızlığını kazandığı 19. yüzyıla dayanmaktadır. 1895 yılında Venezuela ve Britanya arasında yaşanan bir toprak anlaşmazlığı sırasında kendisini küresel polis olarak ilan eden ABD, Latin Amerika'yı bir "arka bahçe" olarak ele almış ve Avrupa güçlerine karşı müdahaleye kapalı bir alan haline getirmeyi amaçlamıştır (Valenta, 2019).

İlk başlarda ikili ilişkiler nispeten istikrarlı ilerlemiş ve diplomatik alışverişler ile özellikle petrol üretimi alanında ekonomik iş birliğiyle belirlenmiştir. Venezuela'nın geniş petrol rezervleri, ABD'nin ilgi odağı haline gelerek iki ülke arasında yakın ekonomik ilişkilere yol açmıştır. General Juan Vicente Gómez'in ABD destekli bir darbe ile Venezuela hükümetini ele geçirmesi ve 1935'e kadar otoriter bir şekilde ülkeyi yönetmesi, dönemin ilişkilerinde belirleyici olmuştur. Gómez'in verdiği imtiyazlarla ABD merkezli Standard Oil ve Shell gibi petrol şirketleri büyüme kaydetmiştir (Rosales-Nieves, 2017). 1920'lerde yüzlerce yabancı şirketin Venezuela'ya akın etmesi ve "kara altını" keşfetmek umuduyla geniş araziler alması petrol endüstrisinin hızlıca gelişmesine yol açmıştır (Cheatham ve Roy, 2023). Doğal kaynak ihracatına dayanan ülke ekonomisi, ilerleyen yıllarda büyük sorunlarla karşılaşmıştır. 1970'lerde başlayan petrol krizi sonucu ham petrol fiyatlarının düşmesi, Venezuela'nın da dahil olduğu OPEC'in petrol üretimini azaltması ile sonuçlanmıştır. Petrol ihracatına dayanan ekonomisi ile belki de bu krizden en çok etkilenen ülkelerden biri Venezuela olmuştur. Bu artan enflasyon, büyük miktarda yabancı borç ve mali kemer sıkma yöntemleriyle geçen bir dönem olmuştur (Kulesza, 2017).

Ancak ABD-Venezuela ilişkilerinin dinamiklerinde özellikle Hugo Chávez'in 1999'da iktidara gelmesiyle önemli değişimler yaşanmıştır. Bu döneme denk gelen yıllarda ABD 11 Eylül ile mücadele ederken militarizm yükselmiş ve aynı dönemde Çin de büyüyen bir güç olarak uluslararası sahnede kendini göstermiştir. Bu bağlamda petrol talebinin yeniden arttığı bilinmektedir. Venezuela- ABD ilişkileri incelendiğinde Chávez'in başkanlığının, geleneksel Venezuela siyasetinden sapma olarak dikkat çektiği ve bu dönemin popülist retorik, emperyalizme karşı tutum ve ulusal egemenliği sağlama çabalarıyla karakterize edildiği gözlemlenmiştir. Onun sosyalist politikaları ve Latin Amerika'da ABD müdahalesine karşı yapılan açıklamalar, Washington ile Karakas arasındaki ilişkilerin gerilmesine sebep olmuştur.

ABD ile Venezuela arasındaki gerginlikler, özellikle Chávez'in halefi Nicolás Maduro'nun başkanlığı döneminde önemli oranda artmıştır. Devlet Başkanı Nicolás Maduro'nun demokratik olmayan rejimi, Venezuela'nın dış dünya ile bağlantısının kesilmesine neden olmuştur. Maduro yönetimi, ekonomik krizler, siyasi baskı ve insan hakları ihlalleri gibi suçlamalarla karşı karşıya kalmıştır. ABD hükümeti, bu duruma yanıt olarak Venezuela'daki siyasi gelişmeleri daha yakından izlemiş ve yolsuzluk ve insan hakları ihlalleriyle suçlanan Venezuela yetkililerine yönelik hedefli yaptırımları artırmıştır.

Venezuela'ya yönelik tek taraflı ABD yaptırımları 2005 yılına kadar uzanmaktadır. Ancak özellikle Obama döneminde yaptırımlar önemli ölçüde genişlemiştir. 2014 Aralık ayında ABD Kongresi'nin Venezuela Merkez Bankası ve Venezuela devletine ait petrol ve doğalgaz şirketi olan Petroleos de Venezuela'ya

yapılacak yaptırımları onaylaması bir dönüm noktası niteliğindedir. Venezuela devlet gelirinin %90'ından fazlasını oluşturan petrol şirketine yönelik yaptırımlar ülkede büyük bir etki bırakmıştır (U.S. Department of The Treasury, t.y.). ABD'nin "Venezuela'da İnsan Hakları ve Sivil Toplum" isimli önlemi, Venezuela'daki insan hakları ihlallerini ve sivil toplumun baskı altında olduğunu iddia etmesi ve bunun sonucunda yaptığı yaptırım ve kısıtlamaları içermektedir. Bu önlemler arasında tek taraflı olarak Venezuela yetkililerinin ve bazı kuruluşları mal varlıklarının dondurulması, seyahat yasağı, vize iptalleri ve birçok diplomatik kısıtlama yer almıştır. Buna ek olarak Obama'nın 2015 yılında Venezuela'yı "ABD Ulusal Güvenliğine Karşı Olağandışı ve Sıra Dışı Bir Tehdit" olarak belirlemesi önem arz etmektedir (Gillespie, 2015). ABD baskısı altında olan diğer yabancı finans kuruluşlarının Venezuela'ya yönelik yaptırımları da dikkat çekicidir.

Trump Dönemi: İplerin Kopuşu (2017-2021)

İki ülke arasındaki gerilimlerin zirve noktası, ABD'nin Venezuela'ya yönelik kapsamlı bir ambargo uygulaması olmuştur. 2017 yılında ABD Başkanı olan Donald Trump, 2019 sonlarına kadar diğer dönemlerden çok daha cesur ekonomik yaptırımlar uygulamıştır. Halihazırda uygulanan finansal ablukalar, Venezuela ekonomisini zayıflatmak amacıyla daha da pekiştirilmiştir (Congressional Research Service, 2024).

2017 yılında Trump, 13808 sayılı "Venezuela'daki Durumla İlgili Ek Yaptırımlar Uygulanması" isimli ABD Başkanlık Kararnamesini çıkarmıştır. Bu kararname ile ABD'nin Venezuela'ya yönelik politikası sertleşmiş ve Nicolas

Maduro hükümetine karşı daha sıkı yaptırımlar uygulanmasına zemin sağlamıştır (DiChristopher, 2019). Venezuela'daki politik kriz, insan hakları ihlalleri, hükümetin halka karşı uyguladığı baskılar, demokratik süreçlere yönelik ihlaller ve ekonomik çöküş ile bağlantılı olarak ele alınan bu karar, özellikle Venezuela'nın petrol endüstrisine odaklanmıştır. Petrol, Venezuela'nın ana gelir kaynağıdır ve hükümet ekonomisini desteklemektedir. Bu karar ile ABD, Venezuela'dan petrol ve petrol ürünlerinin alımını kısıtlamış ve bu alanda iş yapan kişi ve kuruluşlara yaptırımlar uygulamıştır. Ayrıca bu karar ile Venezuela hükümetlerinin banknotları, tahvilleri ve ortak hisseleri de hedef alınmıştır. Bu yaptırımlar Venezuela'nın çarpıcı kayıplar vermesine neden olmuştur.

Bu yaptırım ve ambargolar, ülkede yaşayanların ekonomik ve sosyal haklarına da olumsuz etki etmiştir. 300.000'den fazla Venezuela vatandaşı sıtma, kanser, HIV gibi birçok önemli hastalık için tedavi alamamıştır. Gıda dağıtımı da bu yaptırımlardan önemli ölçüde etkilenmiştir. Yabancı bankaların gıda dağıtımı için yapılacak ödemeleri engellemesi sebebi ile ülkede 18 milyon paket dağıtılamamıştır (Weisbrot ve Sachs, 2019).

2018 yılında Venezuela'da yapılan genel seçimlere de ABD müdahale etmeye çalışmış ve Maduro hükümetine karşı askeri darbe tehdidinde bulunmuştur. 2019 yılında, 13857 sayılı "Venezuela ile İlgili Ulusal Acil Duruma Yönelik Ek Adımların Atılması" adlı kararname ile Maduro'nun hileli bir şekilde seçimleri kazandığı gerekçesi öne sürülmüş ve muhalefet lideri Juan Guaidó Venezuela'nın geçici Başkanı olarak kabul edilmiştir. Bu sırada USAID ve insani yardım programları, Juan Guaidó'nun geçici Başkanlığını

meşrulaştırmak ve Maduro'nun iktidardan çekilmesi için baskıyı artırmak amacıyla kullanılmıştır (Kahn ve Leff, 2019).

İlişkiler Değişiyor: Biden Dönemi

ABD ambargosu Joe Biden'ın Başkanlık döneminde de devam etmiştir. Özellikle pandemi döneminde Venezuela'nın COVID-19 aşılmasına erişiminin engellendiği bilinmektedir. Fakat son dönemlerde ABD'nin Venezuela'ya yönelik tutumunda önemli değişiklikler görülmektedir. Hem Cumhuriyetçilerin hem de Demokratların, Maduro hükümeti ile olumlu ve gerçekçi ilişkiler geliştirmenin daha iyi bir yol olacağını anladıkları açıkça görülmektedir (France 24, 2024). Bu değişimi özellikle 2024 yılında Venezuela'da yapılacak genel seçimler bağlamında okumak gerekmektedir.

28 Temmuz 2024'te gerçekleşmesi beklenen Venezuela genel seçimleri, ülkenin siyasi ve sosyal geleceği için önemli bir dönüm noktası olacak gibi görünmektedir. 2023 yılı Ekim ayında Barbados'ta uluslararası gözlemcilerin gözetiminde Maduro hükümeti ve muhalefetin seçimler hakkında yaptığı görüşmeler ve sonucunda özgür ve adil bir seçim yapılacağı üzerine anlaşmaları, ABD'nin uyguladığı ambargoları da etkilemiştir. Biden yönetimi, 2019'dan beri süregelen ağır petrol yaptırımlarını kaldırmıştır. Bunun Venezuela'ya etkisi ise olumlu olmuştur; petrol piyasa fiyatına satılmış ve Venezuela petrol ihracatında son 4 yılın en yüksek seviyesine ulaşmıştır (Otis, 2024).

Ancak Venezuela'daki seçim sürecinin tartışmalı bir şekilde devam ettiği görülmektedir. Maduro hükümeti, bazı rakiplerin seçime katılmasına izin vermemiştir. Bunun sonucunda ABD,

Venezuela Başkanı Nicolas Maduro'yu özgür ve adil seçimlere bağlı kalmamakla suçlamış ve petrol ve gaz sektörüne yönelik yaptırımları tekrar uygulamaya koymuştur. Venezuela'daki son gelişmeler incelendiğinde muhalefet lideri Maria Corina Machado'nun seçimden diskalifiye edildiği, hükümeti eleştirenlerin ve Machado'nun ekibindeki üyelerin hapse atıldığı, çok sayıda siyasi aktörün ve sivil toplum üyesinin haksız yere gözaltına alındığı, milyonlarca Venezuelalının oy vermek için kaydolmasının engellendiği iddia edilmektedir. Suçlamalar bağlamında ABD'nin antidemokratik olarak nitelendirdiği seçimlere karşı tepkisi de yaptırımların tekrar uygulamaya konulması şeklinde olmuştur (Otis, 2024). Petrol endüstrisine karşı olan bu yaptırımlar, ABD'li şirketlerin Venezuela devlet petrol şirketi ile yeni bir anlaşma imzalanmasını imkânsız kılmaktadır.

Süreç incelendiğinde ABD'nin uyguladığı politikaların Venezuela üzerinde pek etkisi olmadığı görülmektedir. Maduro herhangi bir seçimi kaybetme riskini göze alamamaktadır ve demokratik seçimlerin yapılması ihtimalinin Venezuela'da olası bir hükümet değişikliği anlamına geleceği düşünülmektedir. Maduro'nun görevden ayrılması hukuki olarak yargılanmasını da beraberinde getirebilir çünkü ABD hükümetinin Maduro'yu uyuşturucu kaçaklığı ve yolsuzluk ile suçlandığı da bilinmektedir.

Görünmez Bombalar ve Sonuçları

Venezuela'daki insan hakları ihlalleri ve ekonomik kriz, adeta görünmez bombaların patlaması gibi halkın yaşamını derinden etkilemiştir. Ancak bu bombaların kaynağı, askeri saldırılar veya doğal felaketler değil, uluslararası ambargolar ve yaptırımlardır. Bu görünmez bombaların

etkileri, yalnızca insanların hayatını tehdit etmekle kalmayıp, aynı zamanda sağlık hizmetlerine, gıda güvenliğine ve diğer temel insan haklarına da zarar vermektedir. Bu bölümde, Venezuela'da uygulanan ambargonun sonuçlarına odaklanacak ve bu yaptırımların insanlar üzerindeki etkilerini incelerken, uluslararası toplumun bu duruma nasıl tepki verdiğini gözden geçireceğiz.

Sağlık hizmetlerine ve diğer temel insan haklarına erişimin azalması sonucu açık krizi meydana gelmiştir. Yayımlanan bir rapora göre ABD'nin ekonomik yaptırımları sebebiyle 2017-2018 yılları arasında, 40.000 kişi hayatını kaybetmiştir. Ayrıca ilaç ve tedavi eksikliği gibi nedenlerle yüzbinlerce kişi de aynı riskle karşı karşıyadır. İhracat gelirlerinin ve ithalatın çöküşünün, Venezuelalıların gıda konusunda yaşadığı sıkıntıları büyük ölçüde artırdığı belirtilmektedir. Venezuela'ya yönelik uygulanan bu yaptırımların Cenevre ve Lahey uluslararası sözleşmelerinde de yer alan 'sivil nüfusun kolektif cezalandırılması' tanımına uyduğu görülmektedir (Weisbrot ve Sachs, 2019).

Douhan'a göre, Venezuela'da bölge sakinleri her 5 ile 7 günde sadece üç saat suya erişebiliyordu; ulaştıkları su ise temiz değildi ve kullanmak için öncelikle kaynatmak zorundalardı. 2015-2019 yılları arasında ithalatın %73 oranında düşmesi sebebiyle 2,5 milyondan fazla Venezuelalının gıda güvensizliği yaşadığı vurgulanmıştır. Ayrıca Douhan, yakıt ve dizel kıtlığının gıda üretimini ve ulaşımını tehlikeye attığını; temel ilaç yetersizliğinin ve fiyat yüksekliğinin 300.000'den fazla insanı riske soktuğunu belirtmiştir. BM uzmanı, 2.6 milyon çocuğun aşı eksikliği yaşadığına dikkat çekmiştir (Douhan, 2021). Ayrıca işçilerin kırılğan satın alma gücü ve hükümetin altyapıyı satın almak ve onarmak için sınırlı mali kaynaklara sahip olması nedeniyle tüm kamu hizmetlerinin bozulduğu ifade edilmiştir. Yaptırımların ekonomiye etkisi, beyin göçüne de neden olmuştur. BM'ye göre, 2015 ile 2023 arasında 7.1 milyon Venezuelalı kriz nedeniyle göç etmiştir (UNHCR, 2023).

Şekil 1: Ambargo Alanları

Tıbbi İthalat Yakıt Petrol Ele Geçirilen Varlıklar Dondurulmuş Varlıklar Bankacılık Madencilik Gıda İthalatı Bireysel Yaptırımlar

Kaynak: Alava, A.; Marquina C.; Ceja J. ve Vaz, R., 2023

2021 yılında BM'nin tek taraflı zorlayıcı önlemler ve insan hakları konusunda özel raportörü olan Alena Douhan, Venezuela ziyaretine gitmiş ve ABD yaptırımlarının ülkeye etkisini incelemiştir. Douhan raporunda, ABD ambargosunun çok ciddi yıkıcı sonuçlar doğurduğunu belirtmiştir.

Uluslararası toplum, ABD'nin Venezuela'ya yönelik yaptırımlarına çeşitli tepkiler göstermiştir. Örneğin Rusya ve Çin gibi ülkeler, ABD'nin yaptırımlarını eleştirerek Venezuela'nın iç işlerine müdahale olarak değerlendirmiş ve yaptırımların kaldırılmasını talep etmiştir. Benzer şekilde

Türkiye gibi ülkeler de ABD'nin Venezuela politikasını eleştirmiş ve yaptırımların Venezuela halkını olumsuz etkilediğini savunmuştur. Diğer yandan bazı ülkeler, özellikle ABD'nin müttefikleri olan Avrupa Birliği ülkeleri, yaptırımları desteklemiş ve ABD'nin Venezuela'daki insan hakları endişelerine yanıt olarak yaptırımlar uygulama hakkını savunmuştur. Bu çeşitli tepkiler, uluslararası toplumun ABD'nin Venezuela politikasına karşı farklı görüşler taşıdığını ve bu konuda ortak bir yaklaşımın oluşmadığını göstermektedir.

Rusya ve Çin gibi ülkelerin Venezuela'ya yönelik yaptırımlara karşı destek olmasının arkasında çeşitli amaçlar yatmaktadır. Bu ülkeler, ABD'nin Venezuela'ya yönelik politikalarını eleştirerek, uluslararası ilişkilerdeki dengeyi korumak, kendi bölgesel çıkarlarını güçlendirmek ve ABD'nin tek taraflı müdahalelerine karşı durmak istemektedir. Ayrıca, Rusya ve Çin, Venezuela ile stratejik iş birliği yaparak ekonomik ve askeri alanlarda varlıklarını artırmak ve bölgedeki ABD etkisini sınırlamak amacıyla da destek sunmaktadır. Bu ülkeler, ABD'nin Venezuela politikalarını eleştirerek uluslararası toplumun dikkatini ABD'nin tek taraflı müdahalelerine çekmeye çalışmaktadır. Bu bağlamda Rusya ve Çin'in Venezuela'ya yönelik yaptırımlara karşı destek olması, uluslararası ilişkilerdeki güç dengeleri ve bölgesel çıkarlar açısından önemli bir stratejik hamle olarak değerlendirilebilir.

ABD ve Batı ülkelerinin, Venezuela'ya uygulanan ambargoları desteklemesinin arkasında çeşitli nedenler bulunmaktadır. Bu ülkeler, Venezuela'da demokratik yollarla seçilmiş bir hükümetin yerine oturtulmasını ve Nicolás Maduro'nun yönetimine karşı muhalif güçleri desteklemektedir. Ayrıca ABD ve Batı

ülkeleri, Venezuela'nın iç politikalarını ve insan hakları durumunu eleştirmekte ve demokratik reformları teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Bununla birlikte, ekonomik çıkarlar da bu destek rolünde önemli bir rol oynamaktadır; özellikle Venezuela'nın petrol rezervleri ve diğer doğal kaynakları Batılı ülkelerin ilgisini çekmektedir. Son olarak, ABD ve Batı ülkeleri Venezuela'daki siyasi ve ekonomik istikrarsızlığın bölgesel güvenliği tehdit ettiğini düşünmekte ve bu nedenle bölgedeki istikrarı sağlamak için ambargolar gibi baskı araçlarını kullanmaktadırlar. Bu nedenlerle, ABD ve Batı ülkelerinin Venezuela'ya uyguladığı ambargoları desteklemesi hem iç politikadaki hem de bölgesel güvenlik kaygılarından kaynaklanmaktadır. Yıllarca süren yaptırımlar ve baskılar Küba, Rusya, Çin gibi birçok devletin desteğini alan Maduro hükümetini devirmek için yeterli olmamıştır.

ABD ve Batı Ambargosunun Venezuela, Küba, İran ve Rusya İle Karşılaştırması

ABD ve Batı ülkeleri farklı dönemlerde Venezuela, Küba, İran ve Rusya'ya yönelik çeşitli ambargolar uygulamışlardır. Bu ambargoların nitelikleri, amaçları ve sonuçları birbirinden farklılık göstermektedir.

Venezuela'ya yönelik ambargoları genellikle ekonomik baskı aracı olarak kullanılmıştır. Bu ambargoların temel amacı, Venezuela'daki Maduro yönetimini zayıflatmak ve değiştirmek olarak öne sürülmektedir. Ambargolar özellikle petrol ve petrol ürünleri gibi temel ihracat ürünlerini hedef almış ve ülkenin ekonomik durumunu olumsuz etkilemiştir. Ambargonun sonuçları arasında ekonomik kriz, hiperenflasyon, gıda ve ilaç kıtlığı gibi sorunlar bulunmaktadır. Ayrıca, ambargo

nedeniyle Venezuela'da göç dalgaları yaşanmış ve ülkenin toplumsal dokusu üzerinde ciddi etkiler oluşmuştur.

ABD'nin Küba'ya yönelik ambargosu ise, yaklaşık 60 yıldır sürmektedir. Ambargonun temel amacı Küba'nın komünist rejimini zayıflatmak ve devirmek olarak öne sürülmüştür. Ambargo, ticaret, seyahat ve finans gibi birçok alanda kapsamlı bir şekilde uygulanmıştır. Sonuç olarak, Küba ekonomisi olumsuz etkilenmiş ve ülke halkının yaşam standartlarında düşüş görülmüştür. Ancak, Küba hükümeti ambargoya rağmen sağlık ve eğitim gibi alanlarda önemli başarılar elde etmiştir.

ABD, İran'a yönelik ambargoyu özellikle nükleer programı ve bölgedeki etkisi nedeniyle uygulamıştır. Ambargonun amacı İran'ın nükleer faaliyetlerini durdurmasını sağlamak ve bölgedeki etkisini azaltmaktır. Ambargo İran'ın enerji sektörü, bankacılık sistemi ve dış ticaretini olumsuz etkilemiştir.

ABD ve Batı ülkeleri, Rusya'ya yönelik ambargoları genellikle Ukrayna krizi ve Kırım'ın ilhaki gibi uluslararası krizlerle ilişkilendirmiştir. Bu ambargoların temel amacı, Rusya'nın bu krizlere müdahale etmesini engellemek ve cezalandırmaktır. Ambargo Rusya'nın enerji, finans ve savunma gibi sektörlerini hedef almıştır. Ancak ambargonun Rusya'nın dış politikasını değiştirmekte etkili olup olmadığı tartışmalıdır.

Bu dört ülkeye yönelik ABD ve Batı ambargolarının benzerlikleri ve farklılıkları, ambargonun temel nedenlerinden ve etkilerinden kaynaklanmaktadır. Her dört ülkeye yönelik ambargoların ortak noktası, ABD ve Batı'nın ulusal güvenlik, insan hakları, demokrasi veya uluslararası ilişkiler gibi politik amaçlarını desteklemek

amacıyla uygulanmış olmalarıdır. Ancak her ülkenin kendine özgü koşulları ve ilişkileri göz önüne alındığında, ambargoların nitelikleri ve etkileri de farklılık göstermektedir.

Örneğin, Venezuela'ya yönelik ambargoların temel nedeni, Maduro yönetiminin demokratik olmayan uygulamaları ve insan hakları ihlalleridir. ABD ve Batı, bu ambargolar aracılığıyla Maduro yönetimini uluslararası toplum nezdinde baskı altına almayı ve demokratik değişim için teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Bununla birlikte, Küba'ya yönelik ambargoların temel nedeni, uzun yıllardır devam eden siyasi gerginlik ve soğuk savaş döneminden kalan ideolojik çatışmalardır. Ambargo, Küba'nın komünist rejimini zayıflatmayı hedeflemekte ve ideolojik bir mücadele aracı olarak kullanılmaktadır.

İran'a yönelik ambargoların nedeni, özellikle nükleer programı ve bölgedeki etkisi üzerindeki endişelerdir. ABD ve Batı, bu ambargolar aracılığıyla İran'ın nükleer silah edinme kapasitesini engellemeyi ve bölgedeki istikrarı desteklemeyi amaçlamaktadır. Rusya'ya yönelik ambargolar ise, uluslararası krizler ve bölgesel çatışmaların sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Bu ambargolar, Rusya'nın Ukrayna krizi gibi olaylara müdahalesini engellemeyi ve uluslararası hukuka saygıyı teşvik etmeyi hedeflemektedir.

Tüm bu ambargoların ortak sonucu, hedeflenen ülkelerin ekonomik ve toplumsal açıdan zorlu bir durumla karşı karşıya kalmasıdır. Ekonomik krizler, gıda ve ilaç kıtlıkları, göç dalgaları ve toplumsal huzursuzluklar gibi sorunlar, ambargoların etkileri arasında yer almaktadır. Ancak her bir ülkenin ambargoların etkilerine farklı şekillerde yanıt verdiği ve hükümetlerin bu

süreçte çeşitli stratejiler geliştirdiği görülmektedir.

Sonuç

Venezuela'daki krizin bölgesel ve küresel ilişkilere olan etkileri de bu çalışmanın önemli bir odak noktasıdır. Kriz, bölgedeki diğer ülkelerin güvenliği ve istikrarı üzerinde olumsuz etkiler yaratmaktadır. Ayrıca küresel enerji piyasaları ve petrol fiyatları üzerinde de belirgin bir etkiye sahiptir. Bu nedenle, Venezuela'daki krizin çözümü için, bölgesel ve küresel aktörler arasında iş birliği ve dayanışma önemlidir. İran ve Rusya gibi ülkelerin Venezuela'ya yönelik ambargolar konusundaki tutumu dikkate alınmalıdır. Bu ülkeler, ABD'nin Venezuela'ya uyguladığı ambargoların kaldırılması çağrısında bulunmuş ve bu konuda uluslararası toplumun dikkatini çekmiştir. Venezuela'nın stratejik ortakları olan bu ülkelerin rolü, krizin çözümünde önemli bir faktördür ve ambargoların yeniden değerlendirilmesinde etkili olmaktadır.

Venezuela krizinin çözümünde uluslararası toplumun rolü ve sorumlulukları, krizin barışçıl ve sürdürülebilir bir şekilde çözülmesi için kritik bir öneme sahiptir. Uluslararası toplumun, krizin çözümüne katkı sağlamak için çeşitli önlemler alması gerekmektedir. Öncelikle uluslararası toplumun Venezuela krizine ilişkin olarak güçlü bir diplomatik girişimde bulunması önemlidir. Diplomatik kanallar aracılığıyla taraflar arasında diyalog ve müzakerelerin güçlendirilmesi ve çözüm yollarının araştırılması gerekmektedir. Bu süreçte, Birleşmiş Milletler ve diğer uluslararası kuruluşlar, arabuluculuk rolü üstlenerek krizin çözümüne katkı sağlayabilirler.

İkinci olarak, uluslararası toplumun Venezuela halkına insani yardım sağlaması

ve temel ihtiyaçlarını karşılaması gerekmektedir. Krizin etkilerinden en çok etkilenen sivililerin yaşadığı zorlukları hafifletmek için uluslararası yardım kuruluşları ve insan hakları örgütleri aktif bir şekilde çalışmalıdır. İnsani yardımın etkili bir şekilde ulaştırılması ve dağıtılması için uluslararası iş birliği ve koordinasyon sağlanmalıdır.

Üçüncü olarak, uluslararası toplumun Venezuela'ya maddi destek sağlaması ve ülkenin ekonomik anlamda toparlanmasını desteklemesi gerekmektedir. Ambargoların kaldırılması ve Venezuela'ya yardım sağlanması, ülkenin ekonomik istikrarını yeniden tesis etmede önemli bir adım olabilir. Bu çerçevede, uluslararası finans kuruluşları ve ülkeler, Venezuela'ya yardım sağlayarak krizin çözümüne katkı sağlayabilirler.

Son olarak, uluslararası toplumun, Venezuela krizinin çözümüne ilişkin olarak uzun vadeli bir perspektif benimsemesi önemlidir. Krizin temel nedenlerini anlamak ve uzun vadeli çözümler geliştirmek için uluslararası toplumun çaba göstermesi gerekmektedir. Bu çerçevede, kalkınma projeleri ve sosyal programlar vasıtasıyla Venezuela'nın ekonomik ve sosyal kalkınmasını desteklemek önemlidir.

Kaynakça

Alava, A. C.; Marquina, C. P.; Ceja J. L. G.; Vaz, R. (2023). *A War Without Bombs: The Social, Political and Economic Impact of Sanctions Against Venezuela*. *Venezuelanalysis*. <https://venezuelanalysis.com/wp-content/uploads/2023/09/WWB-single-pages-web.pdf>

Alena Douhan, "Report of the Special Rapporteur on the negative impact of unilateral coercive measures on the enjoyment of human rights" in reliefweb.int, September 2021.

Cheatham, A. Ve Roy, D. (2023). Venezuela: The Rise and Fall of a Petrostate. Council on Foreign Relations.

<https://www.cfr.org/backgrounder/venezuela-crisis>

Congressional Research Service (2022). Venezuela: Overview of U.S. Sanctions Policy. <https://sgp.fas.org/crs/row/IF10715.pdf>

DeYoung, K. Ve Schmidt, S. (2024). Biden administration to reimpose oil and gas sanctions on Venezuela. The Washington Post. <https://www.washingtonpost.com/national-security/2024/04/17/venezuela-oil-sanctions-biden/>

DiChristopher, T. (2019). "Treasury sanctions Venezuela state-owned oil firm" CNBC. <https://www.cnbc.com/2019/01/28/treasury-set-to-sanction-venezuela-state-owned-oil-firm-sen-rubio.html>

France 24. (2024). US reimposes sanctions on Venezuela as Maduro continues opposition crackdown. <https://www.france24.com/en/live-news/20240417-us-to-reimpose-oil-sanctions-on-venezuela>

Gillespie, P. (2015). "U.S. Imposes Sanctions on Venezuela." CNN. <https://money.cnn.com/2015/03/09/news/economy/united-states-sanctions-venezuela/index.html>

IBON International. (2021). US sanctions and the chokehold on the Venezuelan people's right to development. <https://iboninternational.org/2021/07/08/us-sanctions-venezuela/>

Kahn, C. Ve Leff, A. (2019). Trump's Venezuela Moves Follow Long History of Intervention in Latin America. NPR. <https://www.npr.org/2019/02/22/696057482/trumps-venezuela-moves-follow-long-history-of-intervention-in-latin-america>

Kulesza, M. (2017) : Inflation and hyperinflation in Venezuela (1970s-2016): A post-Keynesian interpretation, Working Paper, No. 93/2017, Hochschule für Wirtschaft und Recht Berlin, Institute for International Political Economy (IPE), Berlin

Otis, J. (2024). Biden reinstates sanctions on Venezuela. NPR.

<https://www.npr.org/2024/04/18/1245650630/biden-reinstates-sanctions-on-venezuela>

Rosales-Nieves, A. (2017). "Strategic Culture, Cyber Power, and Cyber Warfare: Applying a Culturally Informed Strategy." University of Waterloo.

https://uwspace.uwaterloo.ca/bitstream/handle/10012/11823/RosalesNieves_Antulio.pdf?sequence=3

Stratford, M. Ve Bazail- Eimil, E. (2024). Biden administration revives oil sanctions on Venezuela, saying Maduro reneged on democracy deal. <https://www.politico.com/news/2024/04/17/biden-oil-sanctions-venezuela-00152821>

U.S. Department of The Treasury. (t.y.). Venezuela- Related Sanctions. <https://ofac.treasury.gov/sanctions-programs-and-country-information/venezuela-related-sanctions>

UNHCR (2023). "Venezuela situation" <https://reporting.unhcr.org/operational/situations/venezuela-situation>

Valenta, J. (2019). "Applying the Monroe Doctrine to Venezuela." BESA Center Perspectives Paper. <https://besacenter.org/monroe-doctrine-venezuela/>

Weisbrot, M. ve Sachs, J. (2019). "Economic Sanctions as Collective Punishment" <https://cepr.net/images/stories/reports/venezuela-sanctions-2019-04.pdf>

DİPLOMATİK İLİŞKİLER ve POLİTİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
CENTER for DIPLOMATIC AFFAIRS and POLITICAL STUDIES

+90 216 310 30 40 info@dipam.org

+90 216 310 30 50 www.dipam.org

Merdivenköy Mah. Nur Sok. Business İstanbul
A Blok Kat:12 No:115, Kadıköy/İstanbul

YAZAR HAKKINDA

Aşkim Beste Özdoğan, Lisansını İstanbul Medeniyet Üniversitesi Uluslararası İlişkiler bölümünde 2020 yılında, yüksek lisansını ise yine İstanbul Medeniyet Üniversitesi Uluslararası İlişkiler bölümünde “Uluslararası İlişkilerde Feminist Teori’nin Güvenlik Kavramına Yaklaşımı: BM ve NATO Örnekleri” isimli tezi ile 2022 yılında tamamladı. Bologna Üniversitesi’nde doktora çalışmalarına devam eden Özdoğan’ın başlıca çalışma alanları uluslararası ilişkiler teorileri, feminizm, güvenlik, göç, Latin Amerika, Avrupa Birliği ve feminist dış politikadır. İsmail Ermağan editörlüğünde yazılmış olan “21. Yüzyılda Uluslararası İlişkilerde Yeni Trendler: İnsanımız İlk 10 Yolunda mı?” kitabında “19 Mayıs Gençliği: Muasır Medeniyetler Ülkümüz, Peki ama Nasıl?” adlı bölümü ve 2024 yılında Ermağan’ın editörlüğünde yayımlanan Afrika 9 kitabında “Afrika’da Feminizm” başlıklı bölümü bulunmaktadır. DİPAM stajı kapsamında Latin Amerika bölgesi ile ilgili çalışmalarını sürdürmektedir.